

VIRVEL & FANFARE

Norske
militærkorps
i 200 år

DRUMROLL
AND
FANFARE:

*200 Years of
Norwegian Military
Bands*

MUSEENE I
SØR-TRØNDELAG

Norske militærkorps
i 200 år

ISBN 978-82-92588-13-0

Ukjent, 1883, muligens av Wilhelm Peters. Repr.foto og eier: Forsvarsmuseet

www.ringve.no

Virvel og fanfare

Norske militærkorps i 200 år

Denne utstillingen er Ringve Musikk museums bidrag til feiringen av 200-årsjubileet for de første norske profesjonelle militærkorpser. Militærmusikken har hatt en sentral posisjon i norsk musikkliv helt siden de første fem brigadekorps ble grunnlagt i 1818. Korpsernes historie spenner over et bredt register, fra blankpussede instrumenter, parademarsjer og festivit s, til nedleggingstrusler og kummerlige arbeidsforhold. Underveis ble fem korps til sju; i jubileumsåret er de blitt til fem igjen.

I utstillingen gir vi et bilde av de overgripende linjene i de profesjonelle milit rkorpsenes historie. Fra v rt utkikkspunkt på Ringve er den nasjonale historien fortalt med korpset i Trondheim som ledemotiv. Som så mange andre steder var dette korpset lenge kjent som «Divisjonsmusikken», like mye byens eget korps som Forsvarets. De siste tiårene har flere av korpserne fått fornyet militær identitet, samtidig som den sterke lokale tilhørigheten består.

Militærmusikk er både et lokalt, nasjonalt og et internasjonalt fenomen. Musikk, instrumenter og tradisjoner har vandret, fra  st til vest, fra land til land, med leiesoldater, troppeforflytninger, krigshendelser og vennskapsbes k. Som en kontrast til militærmaktens brutale realiteter har musikken bidratt til forbr dring, gjensidig forståelse og kulturelt fellesskap på tvers av nasjonale og språklige barrierer, og mellom forsvaret og det sivile samfunn. Et innblikk i en norsk provinsbys militærmusikk er dermed også et blikk ut mot en hel verden av klingende toner og menneskelig erfaring.

Vi ønsker publikum velkommen inn i Trondheims gater, der brosteinene er blitt betr dt av utallige marsjerende føtter til lyden av blanke instrumenter – som gatene i alle norske byer med egen militærmusikk. Mellom husrader, veiter og portrom kan man utforske de norske milit rkorpsenes 200-årige historie gjennom gjenstander, tekst, bilder, og ikke minst – klingende musikk.

Vi takker alle bidragsyttere som har gjort utstillingen mulig, spesielt Forsvarets musikk som har støttet produksjonen økonomisk, og Niels Persen, fagsjef ved Forsvarsmuseet.

Trondheim, februar 2018

Ivar Roger Hansen
museumsdirekt r

Annabella Skagen
prosjektleder

Drum roll and fanfare

200 Years of Norwegian Military Bands

This exhibit is Ringve Music Museum’s contribution to the celebration of the bicentenary of the Norwegian professional military bands. Martial music has held a central position in Norwegian music ever since five brigade bands were established in 1818. The history of these bands spans a broad register, from polished instruments and parade marches to threats of discontinuance and wretched working conditions. In this exhibit we provide an overview of the history of the professional military bands. From our vantage point here at Ringve, we recount the national history using the Trondheim band as a leitmotif. As in many other places, this band was long known only as the “Division band”, as much the city’s own as part of the armed forces. In recent decades, several of the bands have had their military identity renewed, while retaining their strong affiliation with the local community.

Martial music is at the same time a local, national and international phenomenon. The music, instruments and traditions have migrated, from east to west and from country to country, with the mercenaries, troop movements, warfare and diplomatic visits. In stark contrast to the brutal reality of military power, music has led to mutual fraternization, understanding and cultural solidarity across borders and between military and civilian communities. Insight into a Norwegian provincial military band is also a glance at an entire world of resounding tones and human experiences.

We welcome visitors to Trondheim’s cobblestone streets, tramped upon by countless ranks of marching feet to the sound of shiny instruments. Amongst the rows of houses, the alleys and gateways, one can explore the 200-year history of the military bands through objects, texts, photographs, and not least – through resounding music.

Our thanks go to all contributors who have made this exhibit possible, in particular to the Royal Norwegian Armed Forces Music Division, which has provided financial support, and to Niels Persen, curator at the Armed Forces Museum.

Trondheim, February 2018

Ivar Roger Hansen
museumsdirekt r

Annabella Skagen
prosjektleder

200 år med norsk militærmusikk

Av Harald Herresthal

200th Anniversary - Norwegian Military Music
By Harald Herresthal

Forhistorien

Militærmusikk i Norge kan spores tilbake til 1600-tallet da alle kompanier hadde pipere og tamburer. Frem mot 1800-tallet hadde de en viktig strategisk funksjon under krigshandlinger og til å oppildne soldatene, men med nye militærstrategier mistet musikerne mange av sine rent militære oppgaver.

Etter unionen med Sverige i 1814 ble den norske hæren organisert i fem infanteribrigader med hvert sitt janitsjarkorps, ledet av en tamburmajor.

Det er vanskelig å vite hvor disse musikerne kom fra og hvilke kvalifikasjoner de hadde. Det fantes i alle fall ingen norsk musikkutdannelse for profesjonelle musikere.

Det var derfor musikkpedagogen Lars Roverud i 1815 utga skriftet «Et Blik paa Musikens Tilstand i Norge». Han mente at Norge etter bruddet med Danmark burde ta ansvar for rekruttering av musikere til de offentlige musikkpostene: stadsmusikantembetet, militærmusikken, organisttjenesten og skolenes sanglærer- og kantorstillinger.

For å understreke behovet for undervisning påstod Roverud at militærmusikerne i Christiania var selvlærte, og at de spilte så dårlig at de ikke kunne

Background

Military band music in Norway can be traced back to the 1600s to a time when all companies had fifers and drummers. Up until the 1800s, they played a vital, strategic role during warfare as they roused the troops to combat, but with the advent of new military strategies, the musicians lost many of their purely military functions.

After the dissolution of the union with Sweden in 1814, the Norwegian Army was reorganized into five infantry brigades, each having its own janissary band, led by a drum major.

It is difficult to ascertain where these musicians came from and what qualifications they possessed. It is a fact, at any rate, that there was no formal music education for professional musicians at the time.

This caused music teacher Lars Roverud, in 1815, to publish his tract entitled 'A Look at the State of Music in Norway'. Following the break with Denmark, he was convinced that Norway should take responsibility for recruiting musicians to publicly-funded music positions: public town musicians, military musician, the organist service and schools' singing master/mistress and cantor posts.

Valdhornist i Trondhjemske Brigades Jægerkorps, 1818.
Repr.foto: Forsvarsmuseet

brukes i noe orkester. Musikerne i janitsjarorkesteret hadde elendige instrumenter, og hadde i et helt år bare spilt den samme musikken. Men de politiske myndighetene lot seg likevel ikke overbevise om at landet trengte en statsstøttet musikkskole.

Sammen med stadsmusikant Peder Thuesen hadde Roverud i flere år gitt arbeiderbarn på Bærum Verk musikkundervisning. Godseier Peder Anker betalte foreldrene for den tiden barna fikk fri fra arbeid for å få tid til undervisning og øving. De ble snart så flinke at de kunne danne «Det Ankerske Hautboistcorps» og medvirke på konserter i Christiania. For Roverud var det et bevis på at det fantes mange talentfulle barn i landets arbeiderklasse og bondestand.

Da en ny hærordning trådte i kraft i januar 1818, kan Thuesen ha oppfordret de dyktigste i «Det Ankerske Hautboistcorps» til å verve seg, for han underviste militærmusikerne i 2. brigades janitsjarkorps som bestod av seks hoboister, tolv såkalte spillemenn og en tamburmajor. Roverud underviste soldatene i sang.

Som aspiranter til ett av landets fem brigadekorps, fikk fattige arbeiderbarn og bondegutter gratis undervisning, instrument, uniform, underhold og med tiden også litt lønn.

To underscore the need for teaching, Roverud asserted that the military musicians in Christiania were self-taught and played so poorly that they were unfit to play in any orchestra. The musicians in the military band had pitiful instruments and had played the same scores for an entire year. But the politicians were not convinced that the country needed a government-financed school of music.

In partnership with town musician Peder Thuesen, Roverud had given music lessons to the child labourers of Bærum Verk. Landowner Peder Anker paid the parents for the time the children took off from work to learn and practise. They soon became skilled enough to form "The Anker Horn blowers Band" and to be featured at concerts in the capital. Roverud regarded this as evidence that there were many talented children in Norway's working class.

When the army was restructured in January 1818, Thuesen may have encouraged the most talented in "The Anker Horn blowers Band" to enlist, because he taught military musicians in the 2nd Brigade band that consisted of six horn blowers, twelve so-called players and one drum major. Roverud gave singing lessons to the soldiers.

As aspirants to one of the five brigade bands, poor

Hoboistene var undersersjanter, mens musikerne i korpset var vanlige soldater med dårligere lønn. Selv om forholdene bedret seg utover 1800-tallet, var musikerne avhengig av å ta private spilleoppdrag på fritiden, enten for stadsmusikanten så lenge ordningen eksisterte, eller som innleide musikere i de private musikkelskapene.

Bevarte regnskap fra de private musikkelskapene i Christiania, Bergen og Trondhjem viser at blåsere fra militærmusikken ble engasjert mot betaling fordi «besteborgerne» bare spilte klaver og strykeinstrumenter, eller i beste fall fløyte. Blåserne ble på samme måte engasjert til å spille i de private teaterorkestrene.

Musikk blir politikk

Unionskongen Carl Johan var engstelig for alt som kunne tolkes som et gryende opprør i Norge. Han hadde nedlagt forbud mot feiringen av 17. mai som norsk nasjonaldag, men det ble møtt med motstand. Striden nådde et klimaks da kommandanten på Akershus festning i 1829 sendte ut kavaleriet for å spre folkemengden som hadde samlet seg for å synge nasjonalsanger. I de følgende årene roet situasjonen seg, men 17. mai 1836 lot kommandant Barthold Hagemann seg overtale til å la vaktparaden gå gjennom byens gater ledsaget av militærmusikken,

child labourers and farm boys got free training, an instrument, a uniform, subsistence and eventually a small wage.

The horn blowers were NCOs, while the band musicians were common conscripts with low pay. Although conditions improved during the 1880s, musicians had to rely on private playing jobs in their free time, either for the public town musician or as hired musicians for private music associations.

Financial accounts preserved from private companies in Christiania, Bergen and Trondhjem show that hornists from the military band were hired because the "civil gentry" played only the piano or string instruments and sometimes flute. Likewise, horn blowers were hired to play in the private theatre orchestras.

Music plays a political role

Carl Johan, King of Sweden and Norway, was nervous about any sign of an impending uprising in Norway. He had forbidden all celebration of May 17th as a Norwegian national holiday, but this met resistance. The conflict climaxed in 1729 when the commandant of Akershus Fortress sent mounted cavalry to disperse crowds that had gathered to sing patriotic songs. In the subsequent years, the

som til folks store begeistring spilte nasjonalsangen «Sønner av Norge» og flaggsangen.

I noen uker var kommandanten byens mest populære person, men den 23. juni ble han han avskjediget. Det ble møtt med demonstrasjoner, og det spente forholdet ble ytterligere forsterket ved at Carl Johan uken etter også oppløste Stortinget. «Den gamle Skade på Statens Bryst er brudt op igjen i et mørkerødt Sår lige under Hjertekulen», var Henrik Wergelands kommentar.

Året etter møtte folkemengden igjen opp ved vaktparaden og oppfordret militærmusikken til å spille nasjonalsangen. Da det ikke lyktes, sang folk uten akkompagnement mens de gikk til Hagemanns bolig for å hylle ham med hurrarop. Dermed fikk musikken en politisk rolle som gjorde brigademusikken til et populært innslag i bybildet når nordmennene endelig fikk feire 17. mai uten kongelig innblanding.

Læremestere fra utlandet

Bortsett fra stadsmusikantens menn fantes det få musikere som kunne undervise i orkesterinstrumenter. Det endret seg da stadsmusikantembetets enerett på musikkutøvelse ble opphevet gjennom nye håndverkslover i 1837.

situation calmed down, but on 17 May 1836, Commandant Barthold Hagemann was persuaded to allow the changing of the guards to be accompanied by a military band, which thrilled onlookers by playing the national song "Sons of Norway".

In a matter of weeks, the commandant became the most popular figure in the city, but on 23 June he was dismissed. Demonstrations ensued, and the already tense situation worsened one week later when Carl Johan dissolved parliament. «The old Injury on the Nation's Breast has been riven and lies as a blood-red Wound beneath our Heart», Henrik Wergeland wrote.

A year later, a crowd again congregated at the changing of the guard and exhorted the band to play the national anthem. When this went unheeded, they sang without accompaniment as they marched to Hagemann's home to cheer him. Music thereby took on a political role and the military band became a popular feature in the city when citizens were finally able to celebrate 17 May without royal interference.

Foreign maestro

Except for the town musician's men, few musicians could teach orchestra instruments. When the new

.Dyktige kaféiere engasjerte i 1840 og 1850 de tyske orkestrene Harz-Musikverein og Schwarzenbacher Kapelle for å underholde gjestene. Flere av musikerne valgte å slå seg ned som orkester-musikere, organister og musikk lærere rundt om i landet. De behersket stryke- og blåseinstrument-er og lot seg også engasjere som instruktører for militærkorpset i Halden (Fr. Aug. Reissiger) og Trondheim (E. Arnstädt). Marinemusikken, som ble opprettet i Stavern i 1820 og senere flyttet til Horten, fikk i 1843 den driftige Wilhelm Zogbaum som leder.

Militærmusikken i hovedstaden fikk et betydelig oppsving da den italienske musikeren Paolo Sperati ble leder fra 1854. Han gjorde mye for å heve musikernes musikalske ferdigheter og bedre arbeids-forhold og lønnsnivå. Fiolinistene Gudbrand Bøhn, Johan Svendsen og Johan Halvorsen er noen av de meste kjente musikerne som spilte under hans taktstokk. Militærmusikken var et populært innslag i bybildet og gikk bare under tilnavnet «Speratimusik-ken».

Klasseskille

Som vervede soldater var musikerne underordnet et strengt militært regime. Det fikk Gudbrand Bøhn erfare. I 1859 fikk den 20 år gamle gutten 25 slag på ryggen for en ubetydelig forseelse: han kom inn til

crafts acts were enacted in 1837, the town musician's monopoly on musical activity ended.

In 1840 and 1850, enterprising café owners hired the German Harz-Musikverein and Schwarzenbacher Kapelle to entertain their guests. Several of the musicians chose to settle in Norway as orchestra musicians, organists and music teachers. They mastered string and wind instruments and were hired as instructors for the military bands in Halden (Fr. Aug. Reissiger) and in Trondheim (E. Arnstädt). The Navy Band, established in Stavern in 1820 and later moved to Horten, got the talented Wilhelm Zogbaum as conductor.

Military music in the capital got a boost when Italian musician Paolo Sperati became conductor in 1854. He accomplished much, enhancing musician's skills and improving their work and wage conditions. Violinists Gudbrand Bøhn, Johan Svendsen and Johan Halvorsen are some of the more famous musicians who played under his baton. The military band was a popular attraction in the city and was nicknamed the «Sperati Band».

Class distinction

As enlisted soldiers, the musicians were subject to a strict military regimen. Gudbrand Bøhn experienced

kaptein Meinerts med militærlue, men hadde en sivil under frakken, som han satte på seg når han kom utenfor fordi han ikke likte å gå i uniform.

Avstraffelsen førte til alvorlige demonstrasjoner og en offentlig debatt med ønsket om en ny militær straffelov. Bøhn var allerede en kjent fiolinist i det borgerlige musikkmiljøet som engasjerte seg på hans vegne.

Militærmusikere ble fortsatt regnet som en del av arbeiderklassen, men en begavet musiker hadde en mulighet til å krysse klassebarrierene og ende opp i samme kategori som diktere og vitenskapsmenn. En ny tid var på vei.

Friluftskonserter for den «simplere klasse»

Den økte industrialiseringen i annen halvdel av 1800-tallet førte til en sterk befolkningsvekst i byene. Industriarbeiderne hadde verken økonomi eller åndelig overskudd til å oppsøke musikalske fornøyer-etter en lang arbeidsdag, som kunne vare fra 14 til 16 timer. For å gi den «simplere Klasse» en mulighet til å høre god musikk, fikk noen offiserer overtalt brigademusikkens ledelse til å gi gratiskonserter i slottsparken sommeren 1862. Flere tusen mennesker strømmet til, og i de følgende årene ga rike borgere økonomisk støtte, slik at det vellykkede forsøket

this first-hand. In 1859, the 20-year-old received 25 lashes on the back for a minor infraction: he reported to Captain Meinerts wearing a military cap, but inside his coat he concealed a civilian hat that he put on once he was outside because he disliked being in uniform.

The punishment resulted in serious demonstrations and a public discussion calling for a new military penal code. Bøhn was already a well-known violinist in middle-class music circles, and they provided support for him.

Military musicians were still considered part of the working class, but a gifted musician had an opportunity to climb the social ladder and end up in the same category as poets and scholars. It was the dawn of a new era.

Outdoor concerts for the «simpler class»

Rising industrialization in the second half of the 19th century led to a population boom in the cities. Industry workers had neither the means nor the spiritual energy to frequent musical events after a long workday that sometimes lasted 14 to 16 hours. To give the «simpler Class» an opportunity to hear good music, a few officers persuaded the brigade band's cadre to offer free concerts in the Palace

2. brigades og kavaleriets musikkorps i Christiania, 1863. Foto: Ukjent/Oslo Museum

kunne fortsette. Formålet var ikke bare å gi den «simple Mand» en musikkopplevelse. Initiativtakerne trodde at konsertenes positive virkning kunne holde arbeiderne borte fra hor og svir!

Marsjer og populære danser hadde vært korpsets viktigste repertoar når de utover i 1820-årene begynte å spille i friluft. Nå ble repertoaret utvidet med krevende operaouverturer og bearbeidelser av klassisk symfonisk musikk. Slik fikk militærmusikken en viktig oppgave i arbeidet med å gjøre den mer avanserte musikkulturen tilgjengelig for arbeiderklassen.

Restauranteierne engasjerte militærkorpset til å spille i nærheten av utekaféene, for de visste at det ville øke salg og trivsel. Alt dette ble en god ekstrainntekt for militærmusikerne, som med opprettelsen av tivoli og liknende underholdningsetablissementer fikk enda flere oppdrag.

Arbeidet med å gi de lavere samfunnsklasser del i «høykulturelle» musikkformer, fortsatte utover i 1880-årene. Under komponisten Ole Olsens ledelse ble 2. brigades musikkorps et forbilde for de øvrige korpsetene. Olsen arrangerte regelmessige søndagsskonserter, leide inn førsteklasses solister og utvidet korpsets repertoar med arrangementer og transkrip-

park during the summer of 1862. Several thousand people attended, and in subsequent years, rich patrons gave financial support so that this successful initiative could continue. The purpose was not only to provide musical experiences for the «simple Man». The benefactors thought that the concerts would help keep the labourers away from whores and alcohol.

When they began to play outdoor concerts in the 1820s, marches and popular dances comprised their main repertoire. They supplemented the repertoire with difficult opera overtures and arrangements of classical symphonic pieces. Thus, the military bands played an important role in making advanced musical literature available to the working class.

Restaurant owners hired the military bands to play near outdoor cafés, realizing that this would be a pleasant way to boost sales. This meant extra income for the military musicians, and the establishment of carnivals and other amusement events provided even more playing jobs.

The effort to provide the lower social classes with «high-brow» forms of music continued throughout the 1880s. Under the direction of composer Ole Olsen, the 2nd Brigade's band became a role model

sjoner av samtidskomponister som Wagner, Berlioz, Grieg og Svendsen.

Da Johannes Haarklou omtrent samtidig arrangerte statsstøttede populærkonserter for «de mindre bemidlede Klasser», bestod orkesteret av musikere fra teaterorkesteret og militærmusikken.

Utdanning

Mange av elevene behersket både blåse- og strykeinstrumenter. Forsvarets budsjettoversikter viser at de forskjellige brigadekorpsetene hadde fast avlønnede musikkinstruktører, i noen tilfeller også sanginstruktører. I tillegg til instrumentalundervisning ble det undervist i musikkteori og arrangering. Eksamenkonsertene var offentlige, og publikum strømmet til for å høre de solistiske innslagene.

Da det i 1863 ble det søkt om opprettelse av et musikkakademi, ønsket forslagsstillerne å få overført den musikkundervisningen til akademiet mot at militærmusikken fikk et visst antall friplasser. Argumentasjonen var at grunnutdanningen i musikk kunne benyttes i en hvilken som helst musikalsk stilling, og militærmusikerne hadde mange spilleoppdrag i det sivile samfunnet. Søknaden ble avslått, men samtidig ble det bevilget penger slik at hvert militærkorps kunne ta opp ti musikkelever som parallelt

for the other bands. Olsen organized regular Sunday concerts, lined up first-class soloists and expanded the band's repertoire to include arrangements and transcriptions of contemporary composers such as Wagner, Berlioz, Grieg and Svendsen.

At about the same time, Johannes Haarklou arranged government-subsidized popular concerts for «the less affluent Classes»; the orchestra comprised theatre musicians and military musicians.

Education

Many of the students could play both wind and string instruments. The Armed Forces' budgets show that the different brigade bands had instrumental music instructors and in some cases teachers of vocal music. In addition to instrument training, instruction was given in music theory and arranging. The graduation recitals were open to the public, and audiences filled the hall to capacity.

In 1863, when an application was submitted to establish an academy of music, proponents suggested transferring music instruction to the academy in exchange for a number of free admissions for military musicians. The argument made was that basic training in music could be used in any music position, and the military musicians had a large number of

med undervisningen fikk praksis i korpset.

Skal vi tro det Johann Gottfried Conradi skriver i Kortfattet historisk Oversigt over Musikens Udvikling og nuværende Standpunkt i Norge i 1878, må undervisningskvaliteten ha vært vekslende. Conradi hevdet at man på «Blikinstrumenter maa nøjes med den ofte tarvelige Undervisning der meddeles ved de militære Musikskoler».

Etter et forgjeves forsøk på å opprette en «statsmusikkskole» i 1880, klarte Ludvig Mathias Lindeman og sønnen Peter i 1883 å grunnlegge en organistskole som tre år senere ble utvidet til et musikkonservatorium. Frem til århundreskiftet var det likevel slik at nesten alle blåserne i landets teater- og symfoniorkestre var utdannet ved de militære musikkskolene. Her fulgte musikkelevne studieplanene til sersjantutdanningen, noe som ga militærmusikerne en høyere status. Selve musikkstudiet ble avsluttet med en regimentsmusikerprøve med blant annet musikkteori og instrumentasjon i fagkretsen. De dyktigste kunne ta eksamen som musikkinstruktør, hvis de spilte klaver og behersket stryke- og blåseinstrumenter.

playing jobs for civilian society.

The application was rejected, but money was nevertheless allocated so that each military band could recruit music students who got practical experience playing with the band.

According to Johann Gottfried Conradi's account in A Brief historical Overview of Musical Development and current Status in Norway in 1878, the quality of instruction varied. Conradi claimed that for «Tin instruments, one has to make do with the often shabby Teaching provided by the military Music schools».

After a vain attempt at establishing a «national music school» in 1880, Ludvig Mathias Lindeman and his son Peter, in 1883, managed to found a school for organists that was expanded three years later into a conservatory of music. Up until the turn of the century, however, almost all wind instrument players in Norway's theatre and symphony orchestra were trained in the military music schools. Music students would follow the curriculum leading to the rank of sergeant, a higher standing among military musicians. The music programme ended with a regimental test in music including music theory and instrumentation in a range of subjects. High achievers could qualify as a music instructor if they played

Nye 100 år

Årene før og etter unionsoppløsningen var en glansperiode for militærmusikken, men lønnen var fortsatt så beskjeden at musikere med familieforpliktelser måtte ta på seg alle de spilleoppdrag de kunne komme over: på tivoli, teater, restauranter, sangerfester og spill fra kirketårnene på høytidsdager.

I 1899 ble det opprettet en musikkskole i Harstad som førte til opprettelsen av 6. brigades musikkorps i 1911. En av pådriverne for denne utviklingen var Ole Olsen som i 1899 ble utnevnt til kaptein og musikkinspektør for alle militærkorpssene i Norge. Sammen med komponister som Friedrich August Reissiger, Oscar Borg og Adolf Hansen hadde han bidratt med et utpreget norsk korpsrepertoar, og i de første ti-årene av 1900-tallet økte antall norske korpskomposisjoner i takt med den eksplosive fremveksten av den sivile korpsbevegelsen. Og med opprettelsen av Norges korpsforbund i 1918 fikk militærmusikerne nye oppgaver som pedagoger, dirigenter og forbilder for mange guttemusikanter.

Tusenvis av tilhørere møtte frem på korpskonserterne. Likevel ville Stortinget i 1927 nedlegge de militære korpssene, og det var ikke første gang. I 1887 forlangte staten at kommunene måtte være med på å finansiere utgiftene. Rikspolitikerne mente det måtte være deres ansvar å finansiere underholdning

piano and mastered string and wind instruments.

A new century

The years before and after the dissolution of the union with Sweden were the heyday of military bands, but wages were still so meagre that musicians with families had to seek as many extra playing jobs as they could find: carnivals, theatres, restaurants, choir meets and holiday concerts from church towers.

A music school was founded in Harstad in 1899 and led to the establishment of the 6th Brigade's military band in 1911. One of the driving forces for this was Ole Olsen, who was commissioned in 1899 as captain and superintendent for all military bands in Norway. Along with composers such as Friedrich August Reissiger, Oscar Borg and Adolf Hansen, he had contributed to a distinctively Norwegian band repertoire, and in the first decade of the 1900s, the number of Norwegian band compositions grew in proportion to the explosive emergence of civilian bands. With the advent of the Norwegian Band Association in 1918, military musicians were assigned new tasks as teachers, conductors and role models for many of the civilian bands.

Thousands of listeners attended the band concerts.

Divisjonsmusikken, 1937.
Takkekonsert utenfor Stortinget
etter vedtak om å videreføre
militærkorpse.
Foto: Privat

til byenes befolkning.

I 1937 ble korpse videreført etter mange debatter og sterkt press. Oppturen ble kortvarig, for med Nazi-Tysklands okkupasjon av Norge den 9. april 1940 oppstod det en helt ny situasjon.

Konstituert statsråd Gulbrand Lunde ville gjerne bruke militærkorpse i Nasjonal Samlings propagandavirksomhet, men korpselederne svarte med å nedlegge virksomheten.

Tiden etter krigen bar preg av stor usikkerhet om militærmusikkens fremtidige funksjoner, men i 1953 vedtok Stortinget at den norske hæren skulle ha syv profesjonelle musikkorps. Siden den gang - det dreier seg om mer enn 60 år - har militærkorpse forsøkt å tilpasse sin rolle i takt med samfunnsendringene.

Etter at staten overtok all høyere musikkutdanning fra 1973, ble de militære musikkskolene overflødige. Musikerne trengte ikke lenger en militær utdanning og ble heretter ansatt på bakgrunn av prøvespill. Fra 1977 fikk kvinner formell adgang til forsvaret, og det førte til at de første kvinnelige musikerne ble ansatt på begynnelsen av 1980-tallet. Det må være en av de største endringene i militærmusikkens

Despite this, Parliament wanted to discontinue the military bands in 1927, and this was not the first time. In 1887, the national government wanted the municipalities to contribute towards financing the bands. National politicians claimed it should be a local responsibility to fund entertainment for urbanites.

In 1937, the bands were continued after long discussions and intense pressure. The victory was brief, because when Nazi Germany occupied Norway on 9 April 1940, an entirely new situation arose.

Acting cabinet minister Gulbrand Lunde was keen on using the military bands in the Norwegian Nazi party's propaganda effort, but the bandleaders immediately dissolved the bands.

The post-war period was fraught with indecision as to the future role of military music, but in 1953, Parliament resolved that the army would have seven professional bands. Since then – more than 60 years ago – the military bands have tried to adapt their role to social changes.

After the government assumed responsibility for all higher music education in 1973, the military music schools became redundant. Musicians no longer needed military training and were henceforth hired

lange historie

Forslag om reduksjon og nedleggelse er blitt lansert med jevne mellomrom, senest i 2016, men sterke protester fra samfunnet og landets musikkliv har sørget for at de fleste korpse har fått leve videre.

På begynnelsen av 2000-tallet ble riktignok distriktsmusikkorpse i Halden og i Kristiansand nedlagt, men den musikalske kompetansen ble videreført ved opprettelsen av Det Norske Blåseensemble i Halden og ved at de fleste musikerne i Kristiansand gikk inn i byens nye symfoniorkester.

I jubileumsåret 2018 heter de fem gjenværende korpse Kongelige norske marines musikkorps (Horten), Luftforsvarets musikkorps (Trondheim), Sjøforsvarets musikkorps (Bergen), Hærens musikkorps Nord-Norge (Harstad) og Forsvarets stabsmusikkorps (Oslo). Tilknytningen til de forskjellige forsvarsgrenene er blitt tydeligere, og oppgavene er ikke bare regionale, men like gjerne nasjonale.

Repertoaret har et musikkhistorisk spekter som strekker seg fra tidlig barokk til samtidsmusikk, pop, jazz og rock. Det er satset på nye konsert- og formidlingsformer, alt fra barnehagekonserter til kirkekonserter og institusjonsbesøk.

based on an audition. As of 1977, women were formally eligible for military service, and this resulted in women musicians being hired in the early 1980s. This is undoubtedly one of the most momentous changes in the history of military bands.

Proposals to discontinue the bands have been voiced regularly, most recently in 2016, but strong protests from society and music proponents have kept most of the bands alive and active.

It is true that in the early 2000s, the military bands in Halden and Kristiansand were discontinued, but their musical competence was preserved through the establishment of the Norwegian Wind Ensemble in Halden and the incorporation of most Kristiansand musicians in the new symphony orchestra.

In the jubilee year of 2018, the five remaining bands are the Royal Norwegian Navy Band (Horten), The Norwegian Air Force Band (Trondheim), The Norwegian Armed Forces Band (Bergen), The Norwegian Army Band Northern Norway (Harstad) and The Staff Band of the Norwegian Armed Forces (Oslo). Affiliation with the various military branches has become more pronounced, and the assignments are of both a regional and national nature.

Gateparader og representasjonsoppdrag for kongehus, regjering og forsvaret er fortsatt sentrale oppgaver for musikken i forsvaret. De norske militærkorpse er på samme internasjonale nivå som symfoniorkestrene, og den høye kvaliteten på plateinnspillinger og konserter i inn- og utland har vakt oppmerksomhet og bidratt til å gi det norske forsvaret et godt omdømme.

The repertoire ranges historically from early baroque to contemporary music, pop, jazz and rock. New types of concerts and presentation have emerged to include everything from kindergartens to churches and visits to institutions.

Street parades and assignments to entertain royalty, the government and the armed forces are important functions. The Norwegian military bands are on the same international level as the symphony orchestras, and the high quality of their recordings and concerts at home and abroad have been acclaimed and continue to enhance the reputation of the Norwegian Armed Forces.

- 1. Divisjonsmusikken i Trondheim spiller i paviljongen i Kongens gate, 1924. Foto: Schrøder/Sverresborg Folkemuseum
- 2. Forsvarets distriktsmusik-korps Nord-Norge spiller gatekonsert i Harstad, 1975. Foto: John Bertung/ Harstad Tidende/ Sør-Troms Museum
- 3. Divisjonsmusikken i Kristiansand på utmarsj, 1927. Foto: Forsvarsmuseet
- 4. Sjøforsvarets musikkorps. Foto: Eivind Senneset/ Forsvaret

Luftforsvarets musikkorps 200 år - et kort overblikk

Av Harald Herresthal

The Royal Norwegian Air Force Band 200th Anniversary - a brief overview
By Harald Herresthal

At Luftforsvarets musikkorps i år feirer 200 års-jubileum er egnet til å reise spørsmålet om hvor forut for sin tid et korps egentlig kan være. Det er tross alt ikke mer enn 115 år siden mennesket oppfant flyet, og faktisk bare 74 år siden Luftforsvaret som forsvarsgren ble opprettet i Norge.

Svaret er selvfølgelig at i likhet med så godt som alle andre militære avdelinger så har det som hele tiden har vært et militært musikkorps i Trondheim gjennomgått en rekke hamskifter. Opprettet i 1818 som Trondhjemske brigades musikkorps. Omdøpt til 5. divisjons musikkorps i 1916, og da 5. divisjon ble erstattet av Distriktskommando Trøndelag, fikk korpset etter hvert navnet Forsvarets distriktsmusikkorps Trøndelag. Sistnevnte navn utgjorde en så stor utfordring for trønderske tunger at "divisjonsmusikken" ble brukt i dagligtale helt frem til overgangen til det mindre konsonant-tette navnet Luftforsvarets musikkorps i 2006. Det siste hamskiftet, fra infanterigrønt til lyseblått, kom imidlertid ikke som en del av en større omlegging av Forsvaret, men snarere som en konsekvens av endringer i det militære nærværet i trøndelagsregionen på 2000-tallet – og etter ønske fra korpset selv, siden musikerne stadig oftere befant seg i «lyseblå» omgivelser ved utførelsen av oppdrag for Forsvaret.

The fact that the Air Force Band is celebrating its bicentenary this year raises the question as to how ahead of its time a band can actually be. It has been only 115 years since the aeroplane was invented, and only 74 years since the Air Force was established as a separate branch of the armed forces.

The answer, of course, is that – as in all other military units – there has always been a military band in Trondheim, but one that has had a series of changes of skin. It was established in 1818 as The Trondheim Brigade Band. Its name changed to the 5th Division Band in 1916, and when the division was replaced by District Command Trøndelag, the band was renamed the Armed Forces District Band Trøndelag. The latter was such a challenge to Trønder tongues that "the division band" was used colloquially until the band was given the more easily pronounced Air Force Band in 2006. The last of these skin changes, from infantry green to light blue, did not derive from a restructuring of the armed forces, but instead from changes in the military presence in Trøndelag during the 2000s – and from an expressed desire on the part of the band, since the musicians often found themselves in 'air force light blue' surroundings when performing.

As we celebrate the 200th anniversary of the armed

Samtidig som vi i år feirer Forsvarets musikk 200-årsjubileum, så har militærmusikken i Trondheim og de fleste andre steder dypere røtter enn som så. Vi vet at det allerede i 1627 fantes en militær trommeslager i Trondheim. Musikken hadde på den tiden en direkte taktisk betydning som kommunikasjonsmiddel på slagmarken. Musikere fantes derfor ved alle avdelinger. Trommer og fløyter hos infanteriet, trompeter og pauker hos kavaleriet. Etter hvert oppsto også større samlinger av musikere ved de høyere militære staber. Ved starten på 1800-tallet hadde både første og andre trondhjemske infanteriregiments stab hvert sitt ensemble på omtrent ti musikere, i tillegg til de avdelingsvise pipere og tamburer. Disse to «ensemblene» ble ved hærordningen av 1817 slått sammen til Trondhjemske brigades musikkorps det påfølgende året.

Ved omorganiseringen valgte man også å skaffe korpset en instruktør, og valget falt på en sivilist; stadsmusikant Andreas Berg. Berg var Trondheims siste stadsmusikant, og i løpet av hans tjuefem år som brigademusikkinstruktør tok brigademusikken over stadsmusikantvesenets rolle som krumtappen i byens musikkliv. I om lag 160 år var det brigademusikken som utgjorde kjernen i det profesjonelle musikklivet. Korpsets musikere sto for størstedelen av byens offentlige konserttilbud, ofte utendørs

forces' bands, we must remember that martial music in Trondheim has even deeper roots. We know that there was a military drummer in Trondheim already in 1627. At that time, music was used on the battlefield as a means of tactical communication. Therefore, musicians were members of all units. Drums and fifes in the infantry, trumpets and timpani in the cavalry. Eventually, larger ensembles were established at higher military staff levels. In the early 1800s, the 1st and 2nd Trondheim infantry regimental staffs each had an ensemble of about ten musicians, in addition to the units' fifers and tambour players. Under the 1817 Army structure, these two "ensembles" were combined in 1818 to form the Trondhjem Brigade Band.

During the restructuring, it was also decided to find an instructor; the choice fell on a civilian – city musician Andreas Berg. Berg was Trondheim's very last city musician, and in the course of his 25-year tenure as brigade band instructor, the brigade band assumed the city musician agency's pivotal role in the city's music life. For about 160 years, the brigade band was the core of professional music life in Trondheim. The band musicians performed the bulk of the public concerts, often outdoors and free of charge. Thanks to them, there were also competent musicians for the city's cinema orchestra, theatre

Utendørskonsert ved hovedvakta på Skansen 1899-01. Foto: Olav P. Skjevlo/NTNU UB

og gratis for hele befolkningen. Takket være dem fantes det også kompetente musikere til byens kinoorkester, teaterorkester og forskjellige tilløp til symfoniorkestre. Å bli tatt opp som musikkelev ved brigademusikken var også den eneste mulighet for en offentlig profesjonsutdanning i musikk byen hadde å tilby.

Paviljongen i Kongens gate ble revet i 1942, og etter 2. verdenskrig ble utekonserterne flyttet – først til Tordenskjoldsparken der det også ble bygget en paviljong, så til Nordre gate. Dagens utekonserter foregår i Stiftsgårdsparken i sommerhalvåret.

Fra femtitallet og frem til i dag har det blitt stadig færre utekonserter. Først flyttet man søndagskonserterne inn i en av byens kinoer, som oftest Verdensteateret i Prinsens gate, så sluttet man å spille ute om vinteren – man hadde nemlig i alle år spilt ute så lenge det var varmere enn -3,5 grader celsius.

Med inntoget av skolekonserter, distriktskonserter og kveldskonserter har det imidlertid blitt færre utendørskonserter, også om sommeren.

Man skal ikke glemme at en stor del av ensembles aktivitet består i å spille for Forsvaret. Korpset har et godt samarbeid med Luftforsvaret, spesielt med

¹ Ulf Steinar Berg – «Militærmusikk i Norge 1600–1818», UiT 1983.

orchestra and various symphonic forerunners. The only opportunity to be trained for a profession in music was to be admitted to the brigade music school.

The outdoor concerts had their heyday during the first half of the 1900s, but the tradition that has been maintained in a somewhat diminished form. At first, the concerts were held at Brattøra and Ila. Later, Skansen at Kongens gate 97 was the venue used most, and when the bandstand at the river end of Kongens gate was built in 1882, concerts were moved there. When Knut Glomsaas conducted his final concert here in 1928, Kongens gate was filled with listeners all the way to Market Square. In addition, concerts were played from the new bandstand in Ila Park, and at Lademoen up until the mid-1950s.

The bandstand in Kongens gate was pulled down in 1942, and after the Second World War, the outdoor concerts were moved – first to the bandstand in Tordenskjold Park, and later to Nordre gate. Currently, outdoor concerts are held in Stiftsgård Park during summer.

There have been steadily fewer outdoor concerts since the 1950s. First, the Sunday concerts were moved into one of the city's cinemas, usually

¹ Ulf Steinar Berg – «Militærmusikk i Norge 1600–1818» (Military Music in Norway), UiT 1983.

Luftkrigsskolen og Ørland hovedflystasjon siden de ligger så nært til. Bodø flystasjon og Luftforsvarets skolesenter på Kjevik får årlige besøk, mens Luftforsvarets øvrige stasjoner besøkes med mer ujevne mellomrom. I perioden fra 2. verdenskrig og frem til 2002 var aktiviteten for Forsvaret knyttet til Distriktskommando Trøndelag og dets avdelinger omkring i Trøndelag og på Møre. Typiske oppdrag var spilling ved innrykk og dimisjon ved de forskjellige rekruttskolene, kirkeparader og hovedoppstillinger. Ofte ble disse oppdragene kombinert med kvelds- og skolekonserter i nærliggende byer og tettsteder. Korpset hadde også frem til rundt 1970 ukentlige marsjparader i byen sammen med Den militære forskole, og ukentlig konsert for sjefen for Distriktskommando Trøndelag i Ekserserhaven. (Bakgården til det ærverdige ekserserhuset i Munkegata). Skulle H.M. Kongen være i Stiftsgården ble trompetrekken satt i rullerende døgtjeneste som vakthavende hornblåsere. Kongebesøk medførte da som nå litt ekstra festivitas. Og ved festivitas, både kongelig og mer alminnelig sådant, har Luftforsvarets musikkorps bestandig vært en naturlig bidragsyter. Det mest prestisjetunge årlige oppdraget i så måte er nok å få lede begge byens 17. maitog gjennom gatene; en tradisjon som nok stammer fra midten av 1800-tallet. Trondheim var tidlig ute med 17. maitog, men så lenge kong Karl Johan levde fikk ikke brigademusik

Verdensteateret. Then the bands stopped playing in the winter – earlier, they had played year round, provided it was warmer than -3.5 degrees. With the advent of school concerts, rural concerts and evening concerts, there have been increasingly fewer outdoor concerts, including during the summer.

It should be remembered that a major part of the ensemble's activity is armed forces-related. The band has an excellent rapport with the Air Force, particularly with the Air Force School and Ørland Air Base. The band regularly visits Bodø Air Station and the Air Force school centre at Kjevik, while the other Air Force stations are visited less frequently. In the period between the Second World War and 2002, activity was associated with Trøndelag District Command and its units in Trøndelag and Møre counties. Typical assignments included mobilization and demobilization at various recruit schools, church parades and major command formations. These tasks were often combined with evening and school concerts in nearby communities. Until about 1970, the band also had weekly marching parades in the city along with the military prep school and weekly concerts for the commandant of Trøndelag District. (The back courtyard of the venerable soldiers' billets in Munkegata). If His Majesty The King guested Stiftsgården, the trumpeters were put on 24-hour shift

ken delta i feiringen, da 17. maifeiring kunne tolkes som opprørsvirksomhet. Trondheims status som-kronings- og signingsby har også medført prestisjetunge oppdrag, ellers kan nevnes signingsjubiléet i 2016, grunnlovsjubiléet i 2014, byjubiléene i 1897 og 1997 og Trøndelagsutstillingen i 1930.

200 år er lang tid, og selv om Luftforsvarets musikkorps, akkurat som i 1818, fortsatt er et militært musikkorps så er mye annerledes enn ved starten. Musikerstillingene har blitt heltidsstillinger, den enslige instruktøren har vokst til en administrativ stab, musikerne blir ikke lenger opplært internt, men har lang sivil utdanning. Instrumentbesetningen har endret seg i løpet av årene, kvinner har fått adgang og utgjør nå om lag en tredjedel av de ansatte, og ikke minst har musikklivet eksplodert og blitt mye mer mangfoldig enn i 1818.

Fra sitt hovedkvarter, som siden 2009 har vært By-scenen i Prinsens gate, fremstår dagens Luftforsvarets musikkorps som vitalt og offensivt. Korpsets kanskje viktigste styrke har alltid vært repertoarbredden, og dagens korps spiller kunstmusikk, tradisjonell korpsmusikk, samtidsmusikk, underholdningsmusikk og egne produksjoner for barn, ungdom og eldre. Korpset fremstår som en attraktiv samarbeidspartner, og har de siste årene gjort pro-

duty as horn blowers.

Like today, royal visits entailed extra commotion. And for festivities, both royal and common, the Air Force Band has always been a natural ambience-maker. The most prestigious annual assignment is the honour of leading the 17 May parades through the city streets, a tradition that can be traced to the mid-1800s. Trondheim was one of the first to have 17 May parades, but during Karl Johan's lifetime, the brigade band was not permitted to celebrate, since 17 May celebrations had a taint of rebellion. Trondheim's status as coronation site has also entailed prestigious assignments, notably the coronation jubilee in 2016, anniversary of the Constitution in 2014, city jubilee in 1897 and 1997 and the Trøndelag Exhibition in 1930.

Two centuries is a long time, but although the Air Force Band, as in 1818, is still a military band, many things have changed since the start. The musician posts have become full-time; the erstwhile lonely instructor has evolved into an administrative staff; the musicians are no longer trained internally but in civilian institutions. Instrumentation has also changed with the years; women are integrated and represent about a third of the band, and music life in general has grown explosively and become much

Luftforsvarets musikkorps
marsjerer i Munkegata, 17. mai 2016
Foto: Ingunn Moslet/Forsvaret

duksjoner med Trondheim symfoniorkester, Nidarosdomen, Cirka Teater, Olavsfestdagene, Ringve musikkmuseum, Den kulturelle spaserstokken, skole-, og barnehagesekken, Trondheim kommunale kulturskole samt en lang rekke fremstående solister og dirigenter.

Hva de neste 200 år vil bringe er vanskelig å si noe om. Luftforsvarets musikkorps har vist seg å være et tilpasningsdyktig korps, og korpsets utvikling vil nok også i fremtiden påvirkes av endringer i samfunnet forøvrig. Allikevel vil menneskene som utgjør korpset, og som gjerne er tilknyttet det i gjennomsnittlig en tyve års tid, bidra til en stabilitet og til en videreføring av historie og tradisjon som gjør at Trondheims militærkorps vil være gjenkjennbart langt inn i fremtiden.

more diverse than in 1818.

Based since 2009 in what has been its headquarters in Byscenen, Prinsens gate, today's Air Force Band remains a vital and active asset. Perhaps the most important aspect of the band is its broad repertoire. The band currently plays Western classical music, traditional band music, contemporary, light entertainment and productions for children, adolescents and older persons. The band is an attractive partner in collaboration and has co-produced events with the Trondheim Symphony, Nidaros Cathedral, Cirka Teater, Saint Olav Festival, Ringve Music Museum, The Cultural Walking Stick, School and Kindergarten Rucksack, Trondheim Municipal Culture School and a long series of excellent soloists and conductors.

What the next 200 years will bring is difficult to predict. The Norwegian Air Force Band has proven to be adaptable. Its development in the future will certainly be influenced by changes in the rest of society. Nevertheless, the people who make up the band and who are normally affiliated with it for about twenty years' time will contribute towards stability and a continuation of history and tradition that will enable Trondheim's military band to be acknowledged far into the future.

Virvel og fanfare

Norske militærkorps i 200 år

Mye har skjedd siden 1818. Der de første musikerne var fattige gutter uten utdanning, er dagens militærmusikere høyt utdannede profesjonister av begge kjønn. I stedet for utendørskonserter i bitende vind og kuldegrader spiller militærkorpse i dag på velutstyrte scener i moderne kulturhus.

Militærmusikkens tidligere enestående posisjon møter i dag hard konkurranse fra et vitalt og mangfoldig nytt kulturlandskap. Korpse har svart med å mobilisere egen vitalitet og evne til nyskaping. I dag spilles det musikk innen flere sjangre enn noen gang. På konsertprogrammene finnes alt fra punk-rock, teater og nysirkus til klassiske stjernesolist-er. Oppsøkende virksomhet i barnehager, skoler, institusjoner og bedrifter sikrer at publikum stadig er bredt sammensatt. Samtidig er det militære oppdraget igjen blitt tydeligere, og norske soldater hjemme og i utlandet får jevnlig besøk av Forsvarets musikk.

Historien har vist at militærkorpse lever farlig. Desto større grunn er det til å gratulere Norges militærkorps med to hundre års klingende tilværelse.

Vel blåst!

Much has happened since 1818. Whereas the first musicians were poor, uneducated lads, the military musicians of today are highly trained professionals of both genders. Instead of playing outdoor concerts in biting wind and cold, the military bands now play state-of-the-art venues in modern cultural centres.

The military bands' formerly unrivalled status is now in competition with a vital, diverse and modern cultural landscape. The bands have responded by mobilizing their own vitality and innovativeness. Today they perform music in more musical styles than ever before. Their concert programmes feature everything from punk rock, theatre and neo circus to classical music. Musical outreach targeting kindergartens, schools, institutions and enterprises ensures an ever wider audience. At the same time, military missions have become more relevant, and Norwegian soldiers at home and abroad are entertained regularly by the bands.

History reveals that the military bands live dangerously. All the more reason to congratulate Norway's military bands on two hundred years of resounding existence.

Well done, one and all!

Marinemusikken. Foto: Jon Klasbu/Forsvaret

GJENSTANDSLISTE/ SUBJECT LIST

Markusstav / Turkish crescent
Ukjent alder og opphav / Age and origin unknown
FMU.002895. Forsvarsmuseet / Armed Forces Museum

Tretromme / Wooden drum
Ca. 1746 / About 1746
FMU.013152. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Signalhorn / Signal horn
Ole Olsen, Kristiania. Ukjent datering/ Unknown date
FMU.029259. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Tverrfløyte / Transverse flute
Tyskland/Germany. 1900–1940
RMT 72/18

Fagott / Bassoon
Buffet Crampon, Paris. Ca/about 1900
RMT 712

Klarinett med fem klaffer / Clarinet with five keys
Omkring/about 1800
RMT 70/14

Obo / Oboe
Goulding, London. Omkring/about 1800
RMT 78/12

Tverrfløyte / Transverse Flute
C.F. Glier. Dresden. 1800–1850
RMT 778

Tromme / Drum
Norsk messingtromme med norsk våpen-skjold fra før 1844
Norwegian brass drum with a Norwegian coat-of-arms, pre-1844
FMU.13135. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Klaffehorn / Keyed bugle
George Smith. Birmingham. 1815–1846
RMT 87/52

Partitur – Ouverture fra Lulu av Kuhlau / Score – Overture from Lulu by Kuhlau
Christiania, 1834
RMT.DEP.2018.20. Forsvarsmuseet/ Armed Forces Museum

Valthorn uten ventiler / French horn without valves
Ukjent produsent/Manufacturer unknown. 1800–1850
RMT 804

Epålett / Epaulette
Musikkfanejunker, 2. akershusiske brigade (Christiania/Kristiania) 1867–1888
Band flag bearer, Second Akershus brigade (Christiania/Kristiania) 1867–1888
RMT 712

Epålett / Epaulette
Kommandersersjant, 2. akershusiske brigade (Kristiania) 1888–1894
Master sergeant, Second Akershus brigade (Christiania/Kristiania) 1888–1894
FMU.006388. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Epålett / Epaulette
Furer, bergenske infanteribrigade, 4. bataljon
Battalion furer, Bergen Infantry Brigade, 4th battalion
FMU.006404. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Epålett / Epaulette
Musketer, infanteriet. Trondheim, 1855–1867
Musketeer, infantry. Trondheim, 1855–1867
FMU.010427. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Epålett / French horn without valves
Ukjent produsent/Manufacturer unknown. 1800–1850
RMT 804

Epålett / Epaulette
Har tilhørt Paolo Sperati, instruktør for 2. brigades musikkorps (Christiania), med kapteins grad
Belonged to Paolo Sperati, instructor of the Second Brigade Band(Christiania), with rank of captain
FMU.031870. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Epålett / Epaulette
Underoffiserer (kommandersersjant, furer og sersjant), med gradsmerke.
Non-commissioned officers, with rank insignia. 1914–1940
FMU.032142. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Epålett / Epaulette
Underoffiserer (kommandersersjant, furer og sersjant), med gradsmerke.
1914–1940
Non-commissioned officers, with rank insignia. 1914–1940
FMU.032142. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Epålett / Epaulette
Underoffiser, trondhjemske infanteribrigade, Innherreds bataljonen
Non-commissioned officer, Trondhjem Infantry brigade, Innherred battalion
FMU.037183. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Epålett / Epaulette
Musikktambur/hoboist. 1828–1840
Band tambour player/hauboist 1828–1840
FMU.008552. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

GJENSTANDSLISTE/ SUBJECT LIST

Tamburstav / Drum major's mace
Tamburstav fra 2. brigades musikkorps. Før 1844/In use by the Second Brigade Band, before 1844
FMU.11035. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Notebok / Music book
6 Marcher for Militærmusik, Op. 32. Komponist: Martin Andreas Udbye (1820–1889)/6 Marches for Military Band, Op. 32. Composer: Martin Andreas Udbye (1820–1889)
RMT.DEP.2018.22. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Kornett med kasse / Cornet and case
Antatt gave fra den svenske prins Gustav (1827–1852)/Said to have been a gift from Swedish Prince Gustav (1827–1852)
FMU.012122. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Ole Olsens uniform / Ole Olsen's uniform
FMU.100929 Våpenfrakk/Tunic
FMU.100930 Benklær/Trousers
FMU.100931 Skjerf/Scarf
FMU.100928 Kepi/uniformslue/Uniform cap
FMU.100932 Epåletter/Epaulettes
FMU.202805 Sabel/Sabre
Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Oscar Borgs uniform / Oscar Borg's uniform
Uniform med jakke/bukse/æresbånd
Uniform with jacket/trousers/ribbon of honour
HM.03362. Halden historiske samlinger/ Halden Historical Collections

Oscar Borgs uniform / Oscar Borg's uniform
Uniform med jakke/bukse/æresbånd
Uniform with jacket/trousers/ribbon of honour

HM.03362. Halden historiske samlinger/ Halden Historical Collections

78-plater / 78 rpm records
Ja, vi elsker dette landet. Komponist: Rikard Nordraak. Oscar Borg og 1. Brigades musikkorps. Innspilt i Kristiania i september 1905.
Yes, we love this country (Norwegian national anthem) Komponist: Rikard Nordraak. Oscar Borg and First Brigade Band. Recorded in Kristiania in September 1905.
RMT.DEP.2018.08. Privat eie/Privately owned

Jernbanegalop. Komponist: Oscar Borg. Oscar Borg og 1. Brigades musikkorps. Trolig innspilt i Kristiania i oktober 1907.
Jernbanegalop.Composer: Oscar Borg. Oscar Borg and First Brigade Band. Likely recorded in Kristiania in September 1907.
RMT.DEP.2018.09. Privat eie/Privately owned

Tamburstav / Drum major's mace
Antatt gave fra kong Oscar II til Oscar Borg/Assumed gift from King Oscar II to Oscar Borg
RMT.DEP.2018.07. Privat eie/Privately owned

Dirigentstav / Conductor's baton
Kan ha tilhørt Johan Halvorsen (1864–1935)/May have belonged to Johan Halvorsen (1864–1935)
RMT 970

Notebøker / Music books
Har tilhørt militærkorpset i Trondheim/ Used by the military band in Trondheim
RMT.DEP.2018.19. Forsvarsmuseet/Armed Forces Museum

Notestativ / Music stands
Har tilhørt militærkorpset i Trondheim/ Used by the military band in Trondheim
RMT.DEP.2018.14 A-C. Rustkammeret/ The Armoury

Piccolofløyte (Db) / Piccolo flute (Db)
RMT.DEP.2018.13. Privat eie/Privately owned

Tverrfløyte / Transverse flute
Tyskland, 1850–1900 (antatt/assumed)
RMT 82/9

Ess-klarinett / E-flat clarinet
Tyskland/Germany. 1895–1915
RMT 2006/12

B-klarinett / B-flat clarinet
V Kohlert & Söhne. Graslitz, Tsjekko-slovakia/ Czechoslovakia. 1880 –1940
RMT 1004

Rett althorn / Straight alto horn
Ahlberg & Ohlsson, Stockholm. 1901
RMT.DEP.2018.15. Privat eie/Privately owned

Rett tenorhorn / Straight tenor horn
Ahlberg & Ohlsson, Stockholm. 1937
RMT.DEP.2018.03. Privat eie/Privately owned

Valthorn med klaffer / French horn with valves
Trolig/Assumed Düsseldorf. Ukjent datering/Unknown date
FMU.015267. Forsvarsmuseet/ Armed Forces Museum

Ess-Kornett med klaffer / E-flat Cornet with valves
Stempel fra Ole Olsens musikkhandel/ Stamp from Ole Olsen's Music enterprise. Ukjent datering/ Unknown date.
FMU.015273. Forsvarsmuseet/ Armed Forces Museum

B-kornett med klaffer / B-flat Cornet with valves
Ahlberg & Ohlsson, Stockholm. 1918
RMT.DEP.2018.01. Privat eie/Privately owned

GJENSTANDSLISTE/ SUBJECT LIST

Tubaformet tenorhorn / Tuba-shaped tenor horn

Ahlberg & Ohlsson, Stockholm. 1928
RMT.DEP.2018.02. Privat eie/*Privately owned*

Ess- Trompet / E-flat trumpet

RMT.DEP.2018.12. Privat eie/*Privately owned*

Helikon / Helicon

Ahlberg & Ohlsson, Stockholm. 1947
RMT.DEP.2018.06. Privat eie/*Privately owned*

Ventilbasun / Valve trombone

Euphony. Eric Petterson, Stockholm. 1957
RMT.DEP.2018.04. Privat eie/*Privately owned*

Liten F-tuba / Small F-tuba

Ahlberg & Ohlsson, Stockholm. 1922
RMT.DEP.2018.05. Privat eie/*Privately owned*

Stortromme / Bass drum

Brukt av AT musikkorps 1941–1945/*Used by AT marching band 1941–1945*
RMT.DEP.2017.07. Privat eie/*Privately owned*

Skarptromme / Snare drum

1919–1920
FMU.13141. Forsvarsmuseet/*Armed Forces Museum*

Bekken / Cymbals

Ukjent opphav/*Origin unknown*
FMU.015260. Forsvarsmuseet/*Armed Forces Museum*

Triangel / Triangle

1900–1950 (antatt/*assumed*). Ukjent opphav/*Origin unknown*
RMT 567

Trommestikker / Drumsticks

Med stemmenøkkel/*With tuning key*
FMU.102212. Forsvarsmuseet/*Armed Forces Museum*

Tamburstav / Drum major's mace

John Stamnæss/Norsk sølvvareindustri. Oslo. 1968
RMT Dep 2018/17. Luftforsvarets musikkorps/*The Air Force Band*

Trompet med pumpeventil / Trumpet with pump valve

C.G. Conn. USA. 1928. Med «A–B–vende»
RMT 2006/20 A

Altsaxofon / Alto saxophone

Evette-Schaeffer. Paris. 1899
RMT 91/8 A

Sousafon / Sousaphone

Lignatone. Tsjekkia/*Czechia*. 1900–1950
RMT 2006/17

Pauker / Kettledrums

Wunderlich. Altenburg, Tyskland. 1860–1920
RMT Dep 2005/1 A+B. Privat eie/*Privately owned*

Klokkespill / Glockenspiel

J.C. Deagan Inc. Chicago
RMT Dep 2017/08. Privat eie/*Privately owned*

MEDVIRKENDE / CONTRIBUTORS

Utstillingsdesign: Stein Adler Bernhoft
Tekster: Annabella Skagen, Audun Berg Selfjord, Henriette Øfstedal Kolset
Oversettelser: Tim Chalman
Grafisk design: Snopp designbyrå A/S
Lyddesign: Øystein Kjørstad Fjeldbo
Trykk: Skipnes Kommunikasjon A/S
Snekkerarbeid: Bekkenbygg A/S
Malerarbeid: Sverresborg Malerservice A/S
Metallarbeid: Teknolakk A/S

Produksjonsteam Ringve Musikkmuseum:
Annabella Skagen, Audun Berg Selfjord, Henriette Øfstedal Kolset, Vera de Bruyn-Ouboter, Agnete Eilertsen, Verena Barth, Tor Marschäuser, Nils Todal, Haakon Andre Øyen,

Ivar Roger Hansen, Mats Krouthén, Lars Erik Melhus, Anne Mette Gottschal, Corinna Wein heimer-Erith

Ringve Musikkmuseum vil gjerne få takke:

Forsvarets musikk

Niels Persen, fagsjef Forsvarsmuseet

Roger Fjeldet
Jan Eriksen
Harald Herresthal
Mikal Engen
Inga Helene Juul
Sigrid Egtvedt
Elin Kathrine Torkildsen
Astrid Marie Eek
John Ivar Knutzen

Forsvarsmuseet
Rustkammeret
Halden historiske samlinger – Østfold-museene
NTNU Vitenskapsmuseet
NTNU Musikkbiblioteket

Luftforsvarets musikkorps
Hærens musikkorps Nord-Norge
Forsvarets stabsmusikkorps
Sjøforsvarets musikkorps
Kongelige norske marines musikkorps

Bilder gjengitt med tillatelse fra:

Ann Lisbeth Geelmuyden
NTNU Universitetsbiblioteket
Roger Fjeldet
Jon Klasbu
Ole-Jacob Thorkildsen
Niels Persen
Knut G. Bjerva
Trym Ivar Bergsmo
Eivind Senneset
Ingunn Moslet
Lasse Berre
Unni Skoglund
Richard Sagen

Trøndelag Folkemuseum, Sverresborg
Nasjonalmuseet
Forsvarsmuseet
Trondheim byarkiv
Universitetsbiblioteket i Bergen
Sør-Troms museum
Forsvaret
Østfold Fylkes billedarkiv
Riksantikvaren
Glomsdalsmuseet
Oslo Museum
Valdres Museum
Marinemuseet
Gunnerusbiblioteket
Norsk Folkemuseum

Filmmateriale gjengitt med tillatelse fra:

Ludvig Juvodden
Rune Andreas Wold
NRK
SVT
Forsvaret
Nasjonalbiblioteket

Divisjonsmusikken i Halden i etterkrigstiden. Foto: Forsvarsmuseet

Divisjonsmusikken i Trondheim, 1959. Dirigent Herman Aarvik i front. Foto: Klaus Forbregd/NTNU UB

Norske militærkorps
i 200 år

